

Ірина Буцяк
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка,
м. Дрогобич

АКТУАЛЬНІСТЬ БАТИЩЕВСЬКОГО РОЗРІЗНЕННЯ ОНТО-КОМУНІКАЦІЇ ТА ПСИХО-ЛІНГВО-КОМУНІКАЦІЇ ЗА УМОВ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Про розпізнання онто-комунікації та психо-лінгво-комунікації видатний російський філософ Генріх Батищев писав у 80-х роках минулого століття. На нашу думку, розгортання інформаційних процесів у сучасній цивілізації вкрай актуалізують ці ідеї. Якщо розводити комунікацію та спілкування, то перша постає лише поверховим рівнем здійснення другого. Генріх Батищев протиставляє “глибинне (онтологічно-сутнісне)” спілкування “ординарному”, яке зводиться до обміну інформацією (психо-лінгво-комунікація). Він стверджує, що психо-лінгво-інформація є або неживою, або ж забарвлена ситуативними емоціями, але в ній нема місця для цінностей. У такій комунікації не відкривається нічого буттєвого, вона ні до чого доленосного не зобов’язує, тут – лише контакти-дотики, у яких людина бере участь частково, фрагментарно. Абсолютно точно стверджує Генріх Батищев: нікому себе не адресуючи, людина відсутня також і всередині себе. Глибинне ж спілкування (онто-комунікація) є ціннісно і сутнісно буттєвим, тут поєднується і реалізується потенціал культури і суцього в цілому із створенням нового. Це є вільна спів-творчість.

Якщо взяти реальний педагогічний процес, то не треба спеціально доказувати, що він майже наскрізь просякнутий саме лінгво-, психокомунікацією і здійснюється саме за її логікою. У педагогічній та психолого-педагогічній літературі під родом “педагогічне спілкування”, на жаль, здебільшого розуміється те, що філософ Генріх Батищев називає психо-лінгво-комунікацією. Що робить педагогічне спілкування власне “педагогічним”? Мета, яка тут ставиться, – виховати, навчити, прищепити позитивні цінності тощо? Ні, педагогічне спілкування – це така *особлива* форма людського спілкування, яка має кожною своєю миттєвістю адекватно втілювати *всезагальність* спілкування як суто людського способу здійснення активності, здійснення *буття-як-зустрічі* (зустрічі поколінь у просторі культури, зустрічі живих особистостей). Якщо йдеться про виховання, то *насправді виховують* не вчителі, “вихователі”, батьки, а той *контекст спілкування*, у який вони реально, *предметно-чуттєво* залучають представників молодого покоління. Тому питання про *якість*, тип, форму спілкування, спосіб побудови педагогічних взаємин є принциповим.

Якщо взяти поняття “глибина” в онтологічно-екзистенціальному плані, то принципово важливою є думка Антонія Блума (митр. Сурожського) про те, що гріх – це втрата людиною зв’язку із власною глибиною. Те спілкування, що здійснюється у пошкодженому педагогічному просторі, ковзає по поверхні, тому учні свою власну глибину шукають поза ним і нерідко – у компенсаторно-ілюзійних формах, які масово пропонує їм інформаційне суспільство. В ситуації глибинного спілкування людина не запитує про щось, а себе ставить під питання, проблематизує своє буття як можливість для Іншого.

Отже, за умов формування інформаційного суспільства ще більш загрозливою стає підміна дійсного спілкування (глибинного, онтологічного) психо-лінгво-комунікацією: простий погляд на характер “спілкування” “в контакті”, “в однокласниках” і т. п. переконує, до якої відмітки поверховості, безсуб’єктності і пошлості можуть опуститися людські “контакти”. Правда, з іншого боку, саме інформаційні технології створюють *реальні умови* зосередження людей на істотному, буттєвому, серйозному. Отже, все, як і завжди було, врешті-решт залежить від особистісного вибору людини, – не просто особистого (особливого), а саме *особистісного*. Нічого нового не відбувається: інформаційні технології (як і будь які інші) можуть бути черговим засобом потужного (і майже добровільного) покріпачення людини, а можуть стати способом її звільнення, олюднення.

Євгеній Бразуль-Брушковський

Національний університет “Львівська політехніка”

м. Львів

ФІЛОСОФІЯ КОНСТРУКТИВІЗМУ У ПОШУКАХ ВІДПОВІДЕЙ НА ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ПИТАННЯ

Загальним місцем є те, що претензії філософії на всеохопність і універсальність розвіялися близько двох століть тому. Більше того, філософи некласичної доби вважають справою честі постійно підтверджувати свою відданість партикуляристським ідеалам, підкреслювати “з *моєї* точки зору”, “на *мою* думку”, поступово перетворюючи філософію на кшталт мистецького “а я так бачу світ”.

Однак разом із цим розвіянням почав розмиватися і статус філософії як *philosophia perennis*, тенденцію, про яку з тривогою говорив Гуссерль. “Велика реставрація” філософії на сьогодні так і не відбулася. Стратегія самознищення філософії як фундаментальної науки у ХХ ст. продовжувала підтримуватися як